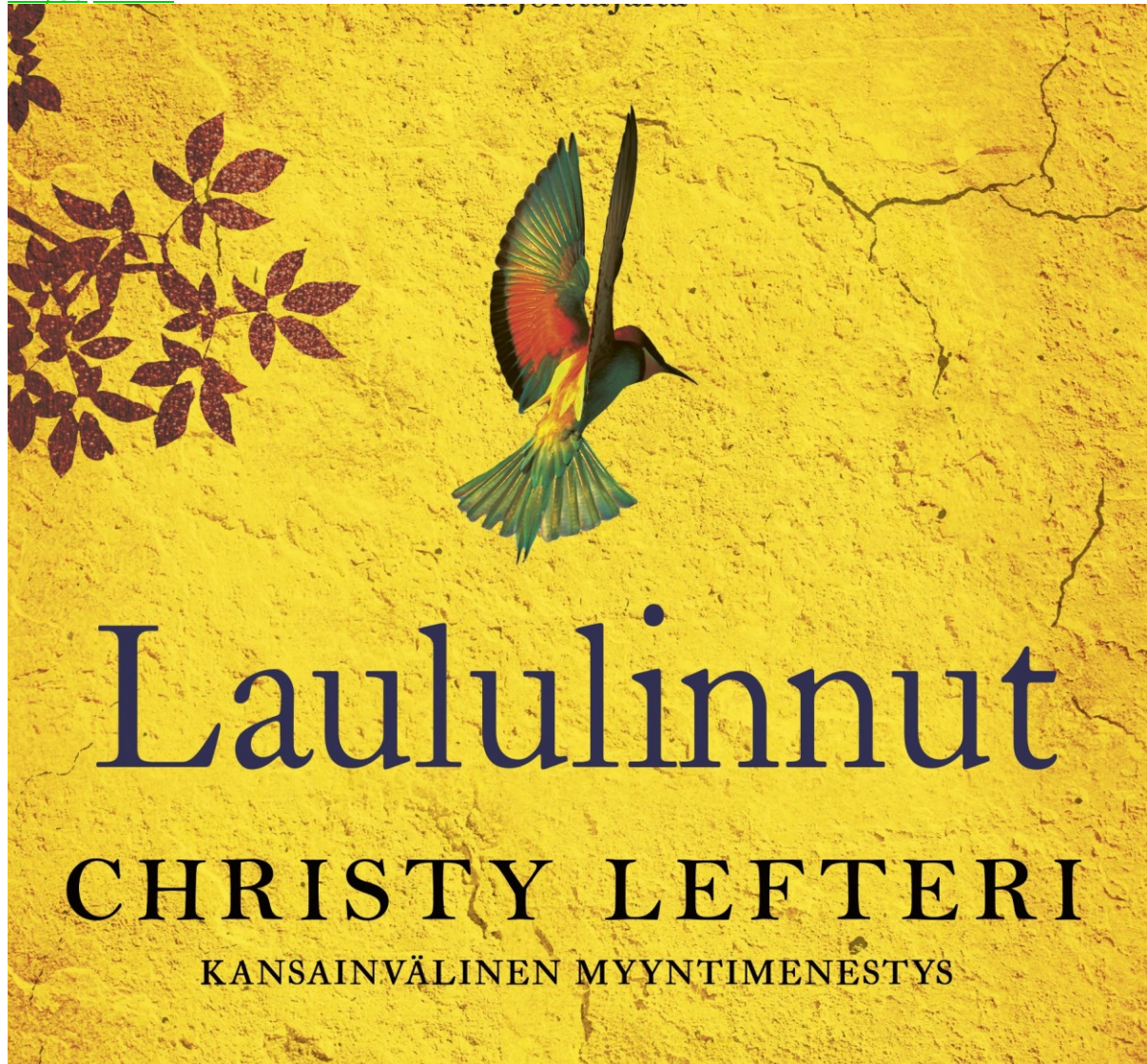

Christy Lefteri: Laululinnut

AM/30 ADMIN

Epäkohdista tunteikkaasti - RIITTA VAISMAA (4.11.2022)

Kyprokselta panenneiden vanhempien Britanniassa kasvanut tytär Christy Lefteri ammentaa uuteen romaaniinsa aiheita sukunsa taustoista. *Laululinnut* tapahtuu Kyproksella Nikosian reuna-alueella lähellä ns. vihreää linjaa, joka erottaa saaren kreikkalaisen ja turkkilaisen osan.

Kirjailija tarttui yhteiskunnallisiin epäkohtiin jo edellisessä teoksessaan *Aleppon mehiläistarhuri*, jossa hän kuvasi Syyriasta sotaa pakenevan perheen ankaria vaiheita. Teos on alusta loppuun pakahduttavan tunteellinen. Sen rinnalla *Laululinnut* tuntuu alussa hieman laimealta, kunnes turhankin monet kauheet iskevät tajuntaan rajusti. Lefteri käyttää tehokeinonaan oivallista taitoaan herättää voimalla lukijansa tunteet.

Laululintujen nimi voisi olla Kotiapulaiset, koska heidän kohtalonsa on jopa keskeisempää kuin laululintujen salapyynti konsanaan. Kolmenneksi nimeksi sopisi Laiminlyödyt lapset. Lefterillä on monta teemaa, monta ongelmaa käsiteltävänä. Keskeisin teema on Sri Lankasta Kyprokselle kotiapulaiseksi tulleen Nishan kova kohtalo.

Aluksi tuntuu mahdottomalta, että aivan lähellä, Euroopan reunalla, voidaan pitää köyhistä maista, mm. Thaimaasta, Vietnamista ja Sri Lankasta ansaitsemaan tulleita kotiapulaisia lähes orjan asemassa. Romaanin lopussa olevat teoksen syntyä kuvaavat kirjailijan loppusanat pakottavat tarkistamaan käsityksiä. Kyproksella on tänä päivänä ihmiskauppaa, josta viranomaiset aivan hyvin tietävät tekemättä asialle mitään.

Kotiapulaisille maksetaan niin huonoa palkkaa, että keskituloisillakin on varaa kotiapulaiseen, joita on saarella paljon. Mitättömästä palkastaan heille ei kerry niin paljon varoja, että he pystyisivät koskaan maksamaan itsensä vapaaksi työnvälittäjistä. Osan tuloistaan naiset lähettävät perheelleen; siksihän he ovat saarelle tulleet. Päähenkilö Nisha ei ole lähes kymmenen vuoden aikana pystynyt maksamaan velkaansa välittäjille eikä siis ole vapaa lähtemään minnekään. Näiden kymmenen vuoden aikana hän ei ole nähnyt tyttärtään, viime aikoina tosin tablettilta. Vähemmästäkin nousee sydän kurkkuun. Kotiapulaisilla on viikossa vajaa päivä omaa aikaa. He tekevät kaikki taloustyöt, hoitavat lapset ja usein vielä työnantajansa työpaikan siivouksen.

Kyproksella kukoistaa laululintujen julma salametsästys ja -kauppa, jonka Lefteri kuvaa yksityiskohtaisesti. Metsästäjät kiinnittävät puihin liimatikkuja, joihin muuttomatalla olevat laululinnut jäävät kiinni. Suurimmat saaliit saadaan verkoilla, joiden alle viedään houkutukseksi muutama elossa säilynyt lintu. Kun päivä valkenee, nämä linnut alkavat laulaa ja houkuttavat valtavat määrät muuttolintuja verkkoihin. On puistattavaa lukea, miten lintuja irrotetaan liimatikuista ja verkoista ja miten salametsästäjät tappavat linnut puremalla niiden niskan poikki. Metsästäjät saavat verkoilla saalista säkkikaupalla. Tappamisen jälkeen linnut kynittää ja valmistetaan eri tavoin asiakkaiden kysynnän mukaan. Lintuja ostettaisiin paljon enemmän kuin salametsästäjät onnistuvat pyydystämään. Eihän yhdestä pikkulinnusta saa kuin yhden tai pari suupalaa.

Christy Lefteri luo tehokkaan ristiriidan lintujen metsästyksestä kirjoittaessaan. Hän kuvaa äärettömän kauniisti luonnon, missä kaikki kauheus tapahtuu. Itse linnut ja etenkin niiden laulun hän kuvaa rikkaana ja upeana äänimaisemana. Hän kertoo kauniisti monista lintulajeista. Iljettävää on, että yksi kauneimmin laulavista linnuista, mustapäakerthu, on myös asiakkaiden eniten haluamaa riistaa.

Lefteri käyttää *Laululinnuissa* kahta kertojaa. Toinen on Nishan työnantaja Petra ja toinen salametsästäjä Giannis, joka on myös Nishan rakastaja. Romaanin rankat tapahtumat avaavat kertojien silmät epäkohdille ja lopulta muuttavat näiden tapaa nähdä omat tekonsa ja ympäröivä maailma. Petra löytää oman tyttärensä. Nisha on vaatinut Giannisia luopumaan salaisista puuhistaan, vaikka ne tuottoisia ovatkin.

Eräänä iltana aina tehtävänsä huolella hoitanut Nisha ei palaa illalla kotiin. Hänellä on ollut tärkeä tapaaminen. Petra huolestuu, samoin Giannis. Kuluu viikkoja. Petra kulkee läpi kaikki Nishan ystävät ja tutut, mutta kukaan ei tiedä Nishan liikkeistä.

Leskeksi jo ennen tyttärenä Alikin syntymää jännyt Petra huomaa vasta Nishan kadottua nuoren naisen merkityksen. Nisha on huolehtinut Alikista niin täysin, ettei Petra tunne omaa tytärtään. Tytär ei juuri edes puhu äidilleen. Eikä Petra ole ainoa, joka on jättänyt lasten kasvattamisen ja heistä huolehtimisen kokonaan kotiapulaisille. Nishan ja Alikin kiintymys on syvää. Alike saa kaiken sen hoivan, jota vaille Nishan oma, lähes samanikäinen tytär jää.

Nisha ei ole ainoa kadonnut kotiapulainen. Kaikkiaan viisi naista on kadoksissa, kahdella heistä on mukanaan lapsi. Ilmoitukset poliisille ovat turhia. Heitä ei voisi vähemmän kiinnostaa ulkomaalaisten naisten kohtalo. Nuoret naiset nyt pakenevat ja kulkevat, minne lystäävät. Poliisi ei pane tikkua ristiin asian tutkimiseksi. Vapaaehtoiset sen sijaan tekevät töitä yötä päivää naisten löytämiseksi. Lefteri kuvaa liikuttavasti kotiapulaisten keskinäisen välittämisen ja vapaaehtoisten uurastamisen.

Kun naisten kammottava kohtalo selviää, monet havahtuvat. Syntyy joukkoliike ja suuria mielenosoituksia. Yksilötasolla naisten julma kohtalo tuottaa ainakin sen hyvän, että Petra Alike lähentyvät, kaksi salametsästäjää lopettaa laittoman toimintansa ja Nishan tyttärelle lähtee huomattavaa taloudellista apua.

Pidän avoimista lopuista. *Laululinnuissa* jäin silti kaipaamaan joitakin ajattelun eväitä siitä, ketä naiset menivät tapaamaan ja miksi heille kävi niin kuin kävi.

Christy Lefteri: *Laululinnut (Songbirds)*. Suom. Leena Ojalatva. S&S 2022. 369 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko